

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Dialecticæ

Dieterich, Conrad

Giessæ Hessorum, 1611

V. Actio

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56580](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56580)

non verò secundum dici, quæ improprie Relata sunt.]

IV. Relatio per se non incurrit in sensus: *ut, si quis lapidem videat in agro, limitem esse ignorabit, nisi moneatur.*

V. Sæpè manent fundamenta extinctis Relationibus: *ut Lapis in agro relinqui potest, etiamsi non amplius fungatur officio limitis.*

V. ACTIO ποιῆν.

Prædicamentum Actionis, est dispositio actionis per sua genera & species.

Actio est applicatio agentis ad patientem, qua fit mutatio aliqua in patiente. *Philipp. l. 1. Dial.*

[Vulgò dividitur Actio in Immanentem, quæ ipsum agentem respicit, non aliud extra subjectum, ut intellectio, deliberatio, ratiocinatio: Et Transeuntem, quæ ad aliud extra agentem objectum refertur; ut, calefactio, verberatio. Alii alias actionum divisiones tradunt, quæ tamen proprie ad scientias alias referuntur.] Actionis sunt seqq. CANONES.

I. Actio omnis suscipitur propter finem.

Finis autem naturalium agentium est, sibi assimilare patientem. Sic Ignis agit in aquam, ut calefiat. Docens in docentem, ut doctum reddat.

II. Actio perficit agentem.

[Si sc. cum ultimo ejus fine congruat. Vnumquodq; enim est propter suam operationem.]

III. Actio convenit solis substantiis.

[Proprie. Qualitates dicuntur agere, sed improprie; Quamvis dent substantiis, ut sic agant, ut calor animæ.]

IV. Actio habet contrarietatem.

[Non per se, sed per accidens, propter sc. Qualitates, quibus mediantibus agens agit. Sic calefactio & frige factio sunt

sunt contraria, quia calor & frigus sunt contraria.]

V. Actio recipit magis & minus.

[Non per se, sed propter qualitates. Per has enim actio gradus recipit. Sic aliàs magis aliàs minus calefacit corpus aliquod.]

VI. PASSIO πάσχειν.

Prædicamentum Passionis est dispositio Passionis per sua genera & species.

Passio est actionis receptio.

[Actio & Passio relatè se habent, ideò & Philippus coniunxit. Quæ itaq; Actionis distributiones, eadem ex naturâ relatorum erunt & Passionis. Quidam distinguunt passionem in perfectivam, quæ patiens perficit, Sic discipulus à præceptoris actione perficitur: Et Destructivam, quæ patiens abolet. Alii aliter.] Ejus sunt seqq. CANONES.

I. Passio recipit contrarietatem.

II. Passio recipit magis & minus.

[Ex accidenti: propter Qualitates, quibus mediantibus agit. Sic calefactio passiva in aqua modo minor, modo major. Ager aliquando levius, aliquando gravius decumbit.]

III. Passio recipitur pro modo sive conditionibus patientis; Seu: Receptivum (recipiens) nõ recipit per modum imprimentis, sed per modum suæ receptivitatis.

Sic actiones Spiritus sancti in diversis objectis sunt varia. Sic quercus à vehementi turbine imperi potest, & tamen non moveri. Non enim ita necessario patitur patiens, ut agit agens.

VII. QUANDO πότε.

Prædicamentum Quando, est dispositio eorum, quæ circumstantiam temporis denotant.

Quan-